

Živali so čuteča bitja

Že dolgo vemo, da tudi živali občutijo različna čustva. Vendar – ali vemo, kaj to sploh pomeni?

Čustva so zapletena reč. Že sami pri sebi včasih težko razumemo, zakaj smo srečni ali žalostni, kaj nas je razjezilo, zakaj imamo nekatere stvari radi, drugih pa ne. Še težje je to včasih razumeti pri živalih. Prepričani pa smo lahko, da tudi živali občutijo veselje, žalost, jezo, ljubezen, strah in marsikaj drugega.

Čustva vplivajo na naše vedenje. Ko smo veseli, se smejimo in smo polni energije. Ko smo žalostni, jokamo in se stisnemo k svojim bližnjim. Ko smo jezni, bi najraje glasno kričali. In ko imamo koga radi, mu to povemo ali pokažemo. Podobno je pri živalih. Njihovo razpoloženje prepoznamo tako, da opazujemo njihovo obnašanje.

Slonica Babyl in njeni prijatelji

Živali poskrbijo za svoje prijatelje. V Keniji je živela slonica Babyl, ki je bila poškodovana in ni mogla hoditi tako hitro kot drugi sloni v njeni čredi. Vendar je skupina ni zapustila. Nasprotno – gibali so se počasneje in jo čakali. Včasih so jo celo nahranili. Čeprav Babyl čredi ni bila v nikakršno pomoč in jih je celo ovirala, so njeni prijatelji skrbeli zanjo.

Podobno so znanstveniki v različnih poskusih opazili tudi pri drugih živalih. Podgane na primer poskrbijo za druge podgane, ki se znajdejo v stiski, in celo delijo hrano z njimi.

Vesel sem, igrajva sel

Živali se sporazumevajo predvsem s telesno govorico. Njihovo počutje zato lahko razberemo iz njihove drže in izraza na obrazu. Vesel pes, ki se želi igrati, ima odprt gobec, kaže jezik, maha z repom in naredi »poklonček«: sprednji del telesa spusti k tlu, zadnji del pa je visoko v zraku. To je jasno vabilo k igri.

Nekatere živali se tudi smeji. Znanstveniki so ugotovili, da se šimpanzi žgečkajo in smejejo. Podobno velja tudi za podgane – če jih žgečkamo po trebuhu, začnejo spuščati zvoke, ki jih ljudje razumemo kot smeh. Ti zvoki so nam neslišni, vendar jih s posebnimi napravami lahko zaznamo.

Tudi lame žalujejo

Veselje pa še zdaleč ni edino čustvo, ki ga občutijo živali. Tudi živali so namreč žalostne, kadar se ne počutijo dobro, in žalujejo za svojimi prijatelji. Ko so nesrečne, se običajno umaknejo iz svoje skupine. So manj aktivne, včasih celo nehajo jesti. Nekatere od žalosti celo poginejo.

Štiri lame so vse življenje živele skupaj. Ena je nenadoma poginila, dan za njo pa je umrl še njen najboljši prijatelj. Ljudje so lami pokopali. Preostali lami sta tiho spremljali pokop. Še dva dni sta se vračala h grobu, ga opazovali in se skorajda nista premaknili. Tretji dan sta se spet obnašali kot običajno.

FOTOGRAFIJE: SHUTTERSTOCK

Kaj se lahko naučimo iz teh zgodb?

Takih zgodb je zelo veliko. Če dobro opazuješ svojo žival, boš videl, kako se počuti in kaj želi. Ko jo božaš – se stisne k tebi ali se umakne? Če se stisne k tebi, želi stik. Če se umakne, stika ne želi. Kaj pa naredi, ko ji pokažeš najljubšo igračo?

Živali za golo preživetje potrebujejo hrano in vodo. Za prijetno življenje pa potrebujejo mnogo več. Upoštevati moramo, kako se počutijo. Upoštevati moramo njihove želje in potrebe. Divje živali ne želijo, da se jih dotikamo in posegamo vanje. Ne želijo biti zaprte v kletkah, da si jih ljudje lahko ogledujemo. Ne želijo, da jih preganjamo.

Nasprotno pa se domače živali dobro počutijo, ko smo v njihovi bližini. Tudi one ne želijo biti zaprte in pozabljene v kletki, daleč stran od nas. Vesele so, če se ukvarjamo in družimo z njimi. In zelo so žalostne, če nanje kričimo, jih tepemo ali drugače grdo ravnamo z njimi.

Alja Willenpart
Društvo za zaščito živali Ljubljana,
www.dzzz.si